

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
L. Pop, — Brassai-utca 10.

Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Héber osztály 455
Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cimzen-
dők. Kéziratokat nem
adunk vissza és nem őriz-
hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Előfizetési árak

Romániában

Egész évre 320 lei
Félévre 170 lei
Negyedévre 90 lei
Egy hónapra 30 lei
Egy száma ára pályaudvaron
és vidéken is 1 lei 50 bani

Csehszlovákiában

Egy hónapra 25 ck
Egy szám 1 ck

Jugoszláviában

Egy hónapra 20 dinár
Egy szám 1 dinár

V. évfolyam, 34. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. sebat 16.

1922. február 14. Kedd

Génuától Port-Arthurig

Külpolitikai feggelő

Kezdetben voltak a békekonferenciák. De a föld e békekonferenciák után kiellen volt és pusztá, amit a biblia eredeti nyelvén tohuwabohuak mondának. A föld azonban mindenáron ki akart lábalni a tohuwabohu káoszából, ezért közvetlenül a békekonferenciák után új konferenciák kezdődtek. Konferenciáztak Spában, Rómában, Velencében, Londonban, Párisban, Washingtonban, Cannesben és egy sereg más helyen. Valamennyi összejövetel és megbeszélés egyértelműen azt mondta: hogy korrigálják, megjavítsák, kiszépsítik, felépítik mindazt, amit a békeszerződésekben nem sikerült se korrigálni, se javítani, se kiszépsíteni, se felépíteni. A dolgok azonban keveset haladt, mert hol a esigát, hol a rákot fogták eléje. Az egyik közismert esigalassussággal vitte előbbre, a másik hátrafelé. Hogy miért történt ez így, megérthetjük, ha arra gondolunk, hogy e konferenciák ellen titkos erőkként működtek azok a hatalmak, vagyis nagyrésze e hatalmaknak, amelyek a konferenciákat irányították és rajtuk résztvettek. Meg lehet érteni, ha Franciaország, Olaszország és Anglia, továbbá a kisantant nem ment bele semilyen tárgyalásba, amely a békekonferenciák tárgyalásait megmáskította volna. Érthető volt mindenemű idegenkedés a győztes államok részéről és érthető volt minden fellelegzés a legyőzött államoknál, ha az új konferenciáktól újat vártak, olyasmint, amely súlyos helyzetükön enyhít. Ha ezt tudjuk, megtaláljuk egyúttal az okát minden eddigi konferencia balsikérének. És megtaláljuk az okát, miért idegenkedik annyira Franciaország a génuai konferenciától, amely ha csakugyan összeül, sok lényeges korekturát végezhet a versaillesi kefelevonaton.

Most már csak az a kérdés, hogy lesz-e Génuva vagy nem lesz? Összeülnek-e a világ népei vagy nem ülnék össze? Ha igen ott lesznek-e valamennyien, vagy éppen a leg-súlyosabbak fognak hiányozni? És ha nem is fog hiányozni senki, megkezdik-e egykettőre, vagy várnak vele addig, amíg a huzavonában és a halogatásban ez a konferencia is elveszti iniciatív erejét és frissességét? Ma Londonon át szenzációs római jelentés érkezik: nem halasztják el a génuai konferenciát. Az előkészületek, amiket az olasz kormány folytat, előrehaladott stádiumban vannak és illetékes helyen, nyilván az olasz kormányfórumon, kijelentették, hogy az összejövetelt március nyolcadikán minden bizonnyal megnyitják. Ha ez a jelentés valóban bizonyul, akkor a francia álláspont súlyos kudarcot vallott. A franciák tudvalevőleg három hónapos haladékkal akarták megeregteleníteni és előregíteni Génuát. De Anglia átlátott a szítán: Poincaré így akarja meghegysíteni azt az összejövetelt, amely esetleg Versaillestől is szó lehet. Hiába paktált Franciaország Amerikával, kiderült, hogy Amerika sem akarja ugyan Génuát, de a két álláspont két malomban örül. Amerika Oroszország miatt nem akarja, de annak a hangsúlyozásával, hogy leszerelés nélkül és Németország talpraállítása nélkül minden konferenciázás hiábavaló. Ezzel szemben Franciaország oroszellenes aggo-

dalmat csak másodrendűek, ellenben elsőrendű az az ellenkezése, amely nem akar leszerelni és nem akarja, hogy Németország talpraálljon. Ha a hír igaz, akkor az angol-olasz álláspont győzött és Franciaország kénytelen-kelletlen ott lesz Génuában, nehogy a világ az ő távollétében határozzon érdekei ellen.

Ezek után valószínű az a multikori feltevésünk, hogy a Bonomi-kormány nem csupán a belpolitikába bukott bele, hanem a génuai konferencia elhalasztásába is. Bonomi volt az, aki Cannesben megbízást kapott Génuva előkészítésére. A megtisztelő mandátum odahaza is meglehetősen emelte Bonomiék tekintélyét, amely az egyesült kormányok csekély többsége miatt meglehetősen gyöngy lánbon állott. Sejtethető, hogy ez a gyenge többség a konferencia tervének a felborulása után miért mondta fel a bizalmat. Az olasz válság azonban, éppen mert Olaszország olyan pedánsul parlamentáris ország, nem tulságosan enyhe dolog. Hiába próbálkoztak Orlandoval, Sonninoval, De Nicolával, Giolittival és végül Nittivel, aki németbarát és franciaellenes, most újra csak Bonomihoz kellett fordulni, aki valószínűleg visszatér az ügyek élére. Bonomi két dologgal tette magát népszerűvé, azzal, hogy ragaszkodik Génuához és azzal, hogy effektuálta az olasz-orosz kereskedelmi szerződést. Egy mai római távirat szerint Olaszország és Oroszország között megkezdtek a kereskedelmi forgalmat. A távirósszekkötés felvételét technikai okok miatt néhány héttel elhalasztották. Ez a tény Olaszországra nézve azért is nagyjelentőségű, mert ezzel az olasz iparicikkeknek megnyitott az utat a roppantul felvevőképes orosz piacok előtt.

Ha Franciaország nem akar lemaradni, sürgősen utánatáncol az angol, az olasz, a német és az amerikai példának. Franciaországnak is kellene piacok s ha valaha nem riadt vissza a háborútól, hogy ilyen piacokat megkaparintson, ma nem szabad visszariadnia egy kis dacfeladástól. Radek már megpengette az orosz-francia egyezséget, semmi kétség, hogy nem katonai, hanem kereskedelmi egyezségről lehet csak szó. Radek ajánlata annál esábitóbb, mert a francia kistökések előtt megcsillagattja a délibábót, a cárizmusnak kölcsönadott francia milliárdok visszafizetését. Poincaré már meg is kezdte a tárgyalásokat a szovjetkormány párisi megbízottjával, nem lehetetlen, hogy még Génuva előtt meglesz az új szenzáció, a francia-orosz kereskedelmi béke. Az üzlet üzlet. Hogy Radek az ultranacionális Matin hasábjain felkinálhatta a barátságot, ez is olyan jel, amiből arra következtethetünk, hogy az üzletet végre is megkötik és a francia ipar és kereskedelem is ráveti magát az áruéhes orosz piacokra.

Ha netán március nyolcadikán mégis összeül a világ Génuában, ezt a konferenciát a szövetségesek tanácskozása előzné meg. Ennyi koncessziót mégis tesznek Poincarének. Párisi telegram szerint az angol külügyminiszter már meg is nyilatkozott: szeretné ha a génuai konferencia

előtt a szövetséges külügyminiszterek értekezletet tartanának. Az értekezleten nyilván a német kérdésen túl az lesz a legtüzeesebb vitatárgy, miként tüntessék el az orosz meghívás szépségéből és miként békítsék a zöld asztal mellé Amerikát is. Lloyd George eredeti fogalmazása szerint Génuva arra való, hogy majd megteremtse az igazi népszövetséget, amelynek minden ország tagja legyen, tehát Németország, Oroszország és Amerika is. Ezzel a mondattal éles vágás érte a másik népszövetséget, amely tehát nem igazi szövetsége a népeknek. Ezt a másik népszövetséget tudvalevően Wilson kezdeményezte, de a Wilsonból kiábrándult Amerika volt az első, aki eszerbenhagyta. Ez a népszövetség persze ilyen erős vágásokra sem szünteti be életműködését, a német-lengyel konfliktust például holnap fogja tárgyalni, a napokban pedig az albán-jugoszláv konfliktust intézte el olyképen, hogy semleges zónát létesített a két ország között.

Az igazi népszövetség még nincsen meg, a régi tehát még nem akar meghalni, pedig mégegy fájdalmas mellőzés érte: nem kapott meghívót Génuába.

Érdekes hír a távoli Keletről: Porth-Arthurt, az 1905-ös orosz-japán háborúból ismert és hírhedtté vált hadikötőt a japánok átalakították kereskedelmi kikötővé és most át is adták a forgalomnak. A hír nem minden szenzáció nélkül való. A harcias Japán lemond egy kitűnő hadibázisról, esakhogy keleti piaci számára kereskedelmi bázist létesíthessen. Ez a tény majdnem olyan fontos, mint a washingtoni konferencia, amely a hatalmas Csendes-Oceánt pacifikálta. Japán szintén leszerelte Csendes-Oceán-beli hadihajóit, de még tetézte ezt a tényt azzal, hogy a Sárnga-tengeren is a kereskedelmi hajóknak adta át a szót. A fehér faj konferenciázik, Japán eselekszik.

Öt miniszter Kolozsváron

Liberális jelölések. A tiszta választásokért. A Benschülött Zsidók Egyesületének kiáltványa.

Az Uj Kelet tudósítójától.

Az egyre inkább fővárosi jellegű Kolozsvár az erdélyi választási küzdelemnek is központja lett. Itt vannak a pártok vezetőségei és a liberális kormányzópart erdélyi szervezete is itt székel. Az összes ellenzéki pártok vezetői már megfordultak Kolozsváron és a tegnapi napon egyszerre öt miniszter érkezett ide, hogy a liberális párt szervezését ellenőrizze, a helyszínen adjon utasításokat a hatóságoknak és támogassa a kormány képviselő és szenátorjelöltjeit. Bratianu Vintila pénzügyminiszter és Mosoiu tábornok közlekedésügyi miniszter hétfőn délután érkeztek vissza Szatmárról, Banu Cosma és Zigre miniszterek már szombat óta itt tartózkodnak. A liberális párt értekezletet tartott, a miniszterek részvételével amelyen véglegesen megállapították a párt erdélyi jelöltjeit. A névsort szerdán hozzák nyilvánosságra.

A kolozsvári választás

Kolozsváron a liberálisok minden valószínűség szerint nem állítanak jelölteket. Támogatni fogják azonban Stefanescu egyetemi tanárt, aki pártönkívüli programmal lépett fel. Stefanescu tegnap a Redutban tartotta meg programbeszédét, kis számu hallgatóság előtt. Kijelentette, hogy a jelenlegi kormányt konszolidációs munkájában támogatni fogja. Utána Vasilescu, az „Infratirea” volt szerkesztője beszélt, aki bejelentette, hogy a liberális párt támogatja Stefanescut. Így tehát a liberálisok, akik Leont, a Banca Romaneasca igazgatóját, dr. Pordéat, Somlea gyógy-szerészt és Dragos mérnököt készülték Kolozsváron megválasztatni, nem állítanak jelöltet abban a reményben, hogy Stefanescura az ellenzéki pártok is leszavaznak. Ugy tudják, hogy Mihali Tivadar nemcsak Nagyilondán, de Kolozsváron is fellép. Ilyenformán Kolozsváron három jelölt kerül egymással szembe: Stefanescu, Mihali Tivadar és a zsidó néppárt jelöltje.

A tiszta választásért

A kormány tagjai értekezletre hiv-

ták egybe az összes erdélyi prefektusokat is.

Az értekezletet tegnap délután öt órakor tartották meg a belügyi államtitkárságon, Banu, Cosma és Zigre miniszterek jelenlétében. Az aktuális kérdések megbeszélése után a prefektusok utasításokat kaptak, a választások alatt tanúsítandó magatartásra vonatkozólag Tanasescu belügyi államtitkár utasította a prefektusokat, hogy mindenek előtt a választások tisztaságát ellenőrizzék és csak ott avatkozzanak be hivatalos hatalmukkal, ahol a dinasztia presztízse, a hadsereg tekintélye vagy az állam biztonsága forog veszélyben.

Bratianu Vintila és Mosoiu Szatmáron

A miniszterek a nagyobb vidéki városokat is meglátogatták. Vasárnap Bratianu Vintila pénzügyminiszter és Mosoiu közlekedésügyi miniszter Szatmáron tartózkodtak. Kisérteükben volt Dragos Teofil megyei prefektus és dr. Barsan a legfőbb pénzügyi bizottság tagja. A minisztereket a pályaudvaron a polgári és katonai hatóságok vezetői fogadták, este a Daciában szűkebb körű banket volt.

A brassói liberálispart a kamara részére a következőket jelölte: Brassóban Bradistianu volt minisztert a kulturliga elnökét, Hétfaluban dr. Algiu Sándort, a Banca Romaneasca brassói fiókjának igazgatóját. Brandistianu legközelebb Brassóba utazik, hogy választói előtt kifejtsen programját. Az óbrassói választók vasárnap délután értekezletet tartottak, amelyen Popovici Mihály, a román nemzeti párt jelöltje mondotta el programját. A gyűlésen résztvettek még a nemzeti párt részéről Voicu Nitescu, Dobrescu Aurél és Debu Ielkész is.

A regátban

Óromániában a pártok versengése a zsidó szavazatokért tovább tart. Tegnapi nem volt ismeretes a romániai zsidóság legnagyobb politikai szervezetének, az Unioneának magatartása, mára aztán nyilvánosságra hozták az U. E. P. kiáltványát, melyet a zsidó választókhöz intézett.

— A zsidó kérdést — mondja a kiállítás — Romániában még nem oldották meg. A zsidó lakosság 30 százaléka még nem nyerte el polgárjogát bár részt vett négy háborúban, amelyeknek eredményeképpen többmillió idegen új állampolgárt nyert az ország. A Monitorul Oficial 140. számában 1920 szeptember 28-án megjelent a zsidók egyenjogúsítására vonatkozó rendeletet nem hajtották végre. A saint-germaini békeszerződés 7-ik szakaszát még nem foglalták az alkotmányba. Új törvényekre van szükségünk a zsidó hitközségek szervezésére és a zsidóiskolák rendezésére vonatkozólag. Érdekeink védelmére parlamenti képviselőre van szükségünk, mert a többi pártokban nem vagyunk képviselve. Különös súlyt kell fektetnünk a külsőben álló választásokra, azért is, mert az összeülő parlament alkotmányozó jelleggel bír. Az „Uniuena” felhívja minden zsidó választófigyelmet a zsidóság nagy általános érdekeire és elvárja, hogy mindenki ezeknek aláveti egyéni érdekeit. Az „Uniuena” határozata a következő:

„Az U. E. P. helyi szervezetei csak zsidó jelöltek támogatnak. Ennek hiányában csak olyan más pártok tartozó jelöltet, aki a zsidó követeléseket magáévá teszi.”

Ujabb politikai áthelyezések várhatók?

Napok óta foglalkoztatják az ellenzéki román lapokat azok a politikai színezetű áthelyezések és változások, amelyek a kolozsvári szolgabírói karban történtek anélkül, hogy az érdekelteket megkérdezték volna s annak ellenére, hogy Metes prefektus a Takekormány bukásakor csakugy vállalta továbbra is a vármegyei adminisztráció vezetését, ha az ő hatáskörébe tartozó tisztviselői karban nem eszközöl változásokat.

Metes prefektus nyilatkozott az Uj Kelet munkatársának és kijelentette, hogy a szobanforgó fősolgabírák áthelyezése szükségszerű intézkedés volt és csupán egy áthelyezésnél lehetne arra gondolni, hogy politikai okokból történt. A belügyi államtitkárság csak most közölte a február harmadikán keltezett 577. számú királyi dekrétum alapján történt változásokat. Dr. Dan Liviu, a mócsi járás fősolgabíráját másodfőjegyzőnek nevezték ki a kolozsvári subprefektúrához s helyébe Dörr Károly lett a fősolgabíró.

Eredkes a mezőörvényesi járási fősolgabíró állásának betöltése. Mezőörvényesi fősolgabíráját, Habor Emilt a prefektus felfüggesztette állásából. Az elmozdítás azért történt, mert Habor egyik kollégáját megkorbaécsolta s kolozsvári lapok nyílterében hasonló eljárással fenyegetett meg mindenkit, aki foglalkozni mer vele. Habornak különben már előzőleg több kellemetlen ügye volt, melyek miatt külön fegyelmi eljárás indult meg ellene. A belügyi államtitkárság most végleg rendelkezési állományba helyezte, amíg az ellene eljáró fegyelmi bizottság döntése meg nem történik. A megüresedett fősolgabírói állást Gosa Aurél gyalui fősolgabíróval töltötték be.

A gyalui járás új fősolgabírája dr. Serban István borsai fősolgabíró lett. Erről az áthelyezésről maga Metes prefektus is megjegyezte, hogy politikai háttérű. Serban ugyanis már volt egyszer gyalui fősolgabíró, de az Averescu-kormány erdélyi főexponense, Bucsan belügyi államtitkár politikai okokból Borsára helyeztette át Serbant, holott a felesége Gyaluban tanítónő. Visszahelyezésével a Bratianu-kormány most elégtételt adott dr. Serbannak. A borsai járás fősolgabírájává egyébként Pop János prefektusi titkár neveztek ki. Az ő állását Stancel Romulusszal töltötték be. Új ember a szolgabírói karban Muresan Gyula, a kolozsvári pénzügyigazgatóság adminisztrációs osztályának főnöke, akit kolozsi szolgabíróvá neveztek ki a kormány. Ezek a kinevezések már meg is jelentek a „Monitorul Oficial”-ban.

Dr. Ghiurgiu Tivadart, aki a központi járás szolgabírájából Beszterce-Naszód vármegye subprefektusa lett, az új kormány a választásokig a belügyi államtitkársághoz osztotta be tanácsosi címmel. Más változás a vármegyei tisztviselői karban nem történt. Hír szerint a városnál is várható néhány áthelyezés. Szó van arról, hogy hogy Hosszu főjegyzőt, Crainic iparügyi referenst és Tomuca tanácsosokat kicserélik.

Ma alakul meg az erdélyi zsidó néppárt

Az Uj Kelet tudósítójától

Ma délután hat órakor alakul meg Kolozsváron az erdélyi zsidó néppárt. A párt az egész erdélyi zsidóságot kívánja a kebelébe ölelni s nem kétséges, hogy ez sikerülni fog. Az alakuló gyűlés elé terjesztik a pártprogramot, amely teljesen elkészült és erőteljes pontokban adja a platformot, amelyen a zsidóság a testvér kisebbségek között és a román nemzet oldalán élni akar. A zsidóság a szintiszta demokáciát vallja alapelveként, ezen a talajon akar dolgozni önmagáért és az összességért és ezen a fronton harcol, ha kell, jogaiért és a kisebbségek hasonló céljaiért. A zsidó néppárt alakuló gyűlése iránt máris nagy az érdeklődés. Nem kétséges, hogy a zsidóság e politikai nagygyűlésén a zsidó választók tömegesen ötleznek. A pártalakuló gyűlés a Haggibbor nagytermében lesz délután hat órakor.

A zsidóság politikai tömörülésének Erdélyszerte erős jelei mutatkoznak. Besztercén a kolozsvári központ felhívására vasárnap, február ötödikén alakították meg a zsidó néppártot. Hatodikán már megtartották első gyűlésüket. Brassóban tegnap tartotta meg a zsidó néppárt alakuló gyűlését. Elnökké egyhangulag Ritter Salamon doktort választották meg. A zsidóság politikai megmozdulása mindenütt lépést tart azokkal a nagy érdekekkel, amelyek Nagyrománia zsidó polgárait az egységes cél érdekében sorompóba szőlítják. A zsidóság mindenütt tudatában van a választási kampány fontosságának és annak, hogy most mindenáron aktivitásba kell lépnie. Az előkészítő bizottság programtervezetét alább adjuk:

A programtervezet

Az Erdélyi Zsidó Néppárt rendelkezése az, hogy Erdély, Bánát, Máramaros és Kőrösvidék zsidó polgárait a Nagyrománia közéletében való részvételre oly alapon egyesítse, mely egyfelől népi öntudatának megfelel, másfelől a hamisítatlan demokrácia irányelveivel összhangban áll. Ezt az alapot a következő program szolgáltatja, melynek megvalósításáért az Erdélyi Zsidó Néppárt küzdeni kíván:

A népkisebbségek általános követelései

1. Az állampolgárság új törvénnyel akként szabályozandó, hogy egyrészt mindazok, akik a világháború befejezésének időpontjában Nagyrománia területén állandó lakóhellyel bírtak és a törvény életbelépéséig más állam polgárságát nem optáltak, minden formalitás mellőzésével teljes jogú román állampolgároknak tekintessenek, másrészt a törvény életbelépésétől kezdve a román állampolgárság megszerzése — faji és vallási különbségre való tekintet nélkül — mindenki névze ugyanazon feltételekhez legyen kötve.

2. Az új alkotmányban is ünnepelesen kifejezésre jutó sarkalatos rendelkezéssel biztosítandó, hogy minden államhatalmi funkció gyakorlásában mindenkor az állampolgárokkal való elbánás egyenlőségének és — az egyénekinté elbírálásánál — a szerzett jogok tisztelgésében tartásának elvei érvényesüljenek.

3. Az új alkotmányban elismerendő a Nagyromániában élő etnikai kisebbségeknek, — beleértve a zsidó polgárok összességét is — közjogi személyisége és ennek attributumai oly alap-törvényekkel biztosítandók számukra, melyek által az állami egység sérthetlensége mellett intézményesen felruháztnak az 1918 évi december hó 1-én Gyulafehérváron megtartott román nemzetgyűlés által hozott és az ország törvényei közé is már beiktatott határozatokban megígért jogokkal.

Ehhez képest:

a) a hovatarozás tekintetében az egyéni szabad elhatározásnak figyelembe

vétele mellett, — községi, megyei és országos tagozódást magukban foglaló, országos nemzeti kataszterek létesítendő s így zsidó kataszter is állítandó fel;

b) Oly választási törvény alkotandó, mely az általános, egyenlő titkos és nemzeti kataszterenként igykorlandó választójog életbeléptetésével az etnikai kisebbségeket az országos törvényhozó testületekben, valamint megyei és községi önkormányzati szervekben lélekszámuknak megfelelő aránylagos képviselők juttatja és amely a választások szabadságát leghatékonyabban biztosítja;

c) a nemzeti kataszterek alapján az etnikai kisebbségeknek országos, megyei és községi tagozódást magukban foglaló, oly országos szervezeti alkotandók meg, melyek alkalmasak arra, hogy az államhatalomból reájuk átruházott hatáskörrel fogva települési viszonyaikhoz mért, tágabb vagy szűkebb körű nemzeti önkormányzat alanyai legyenek és amelyek ilyen — csupán az állami egységnek és az állam román nemzeti jellegének érthetlensége által korlátozott önkormányzat gyakorlására képesekké tétetnek;

Minisztériumot a kisebbségeknek

d) az ország kormánya és az etnikai kisebbségeknek országos nemzeti szervezete közötti, állandó összeköttetés fenntartása végett az állami költségvetés terhére a kisebbségi ügyeknek minisztériuma és ezen belül minden etnikai kisebbségnek egy államtitkársága létesítendő, továbbá a belügyi, a vallásügyi és közoktatásügyi minisztériumokban minden etnikai kisebbség részére egy-egy külön ügyosztály állítandó fel és ezen állami hivataloknak fontosabb állásai az érdekel etnikai kisebbségeknek országos nemzeti szervezeteivel egyetértőleg oly egyénekkel tölthetők be, akik az illető kisebbségek nemzeti kataszterében foglaltatnak;

e) törvény alkotandó, melynél fogva évenként azon arányban, miként az az állami költségvetésben az állami elemi és középiskolák létesítésére és fenntartására fordított összeg az egész állami költségvetés főösszegéhez viszonylik — a kormány az etnikai kisebbségek nemzeti kataszterében fölvetett polgárok által fizetett adókból alakuló állami bevételek megfelelő hányadait — iskolai célokra és az e célokra való felhasználásnak ellenőrzése mellett — az illető kisebbségek országos nemzeti szervezeteinek tartozik rendelkezésére bocsátani.

A zsidóság speciális követelései

4. A zsidó polgárok részére — a haza védelmében való részvétel feltétlen kötelezettségnek minden irányban érintetlenül maradása mellett — az összes életviszonyokban az a lehetőség biztosítandó, hogy szombaton és vallásuk egyéb ünnepein munkaszünetet tartanak és vallásuk egyéb előírásaihoz alkalmazkodjanak. E szempontból a szombaton munkaszünetet tartó zsidó polgárok a vasárnapi kötelező munkaszünet alól fölmentendők.

5. A rabbik részére a többi hitfelekezetek lelkeszeivel minden tekintetben egyenlő jogállás biztosítandó.

6. A gazdasági élet irányítását, a népjólét emelését célzó, minden általános törvény és rendelet megalkotásánál a zsidók etnikai kisebbségnek jelenlegi társadalmi struktúrája is figyelembe vendő és annak szemelött tartásával e kisebbség egyes osztályai az elnyomódás veszélyétől megóvándók.

6. A zsidó szervezeteknek ama törekvései, melyek tagjai jelenlegi társadalmi struktúrájának a szisztematikus fejlesztés eszközeivel egészségesebbé való alakítására irányulnak, ugyszintén e szervezeteknek egyéb, az állam érdekével nem ellentétes népjóléti akciói állami támogatásban részesítendőek.

8. A kormányzat összes ágában minden intézkedésnél az Erdélyt, Bánátot, Máramarost és Kőrösvidéket magában foglaló ország résznek a történelmi fejlődésen alapuló individualitása irányadó szempont gyanánt veendő figyelembe. Elhamarkodott kísérletekkel való erőltetés helyett Nagyrománia egységesítése mindenütt az érdekel ország részének régebbi lakosai közül választandó és azok különleges viszonyait alaposan ismerő, szakértők közreműködésével, megfontoltan és fokozatosan viendő keresztül.

9. A közigazgatási és igazságügyi törvényrendszerek egységesítése megfelelő átmeneti időszakok közbeiktatásával és egyes törvények hatályának új területekre való egyszerű kiterjesztése helyett az összes törvényrendszerek előnyeit értékesítő és hátrányait kiküszöbölő, új törvények hozatala által valószínűsíthető.

10. A köztisztviselők szolgálati pragmatikája kodifikálendő. A bírói függetlenség nyugateurópai mintára való szabályozás útján intézményesen biztosítandó, Közigazgatási bíróság és hatásköri bíróság állítandók fel.

11. A kormányzat tisztasága egyfelől a köztisztviselőknek megfelelő selekciója és fizetésüknek megfelelő rendezése, másfelől a korrupció kiméletlen üldözése által hatékonyan biztosítandó.

Erdélyi bajok

12. A felfüggesztett megyei és községi önkormányzat sürgősen visszaállítandó és a jövőben a korszerű igényeknek megfelelő reformokkal fenntartandó.

13. Az agrárreform végrehajtásának a zsidó polgárok jogos igényei, különösen a rokkant katonáké, kellő figyelemben részesítendőek.

14. Az alkotmányos állampolgári szabadságjogok tekintetében fennálló kivételes állapotok, u. n. a költözködés, a lakás, a gyűlekezés, a sajtó, a mezőgazdasági és ipari termelés, a kereskedelem szabadságát és egyéb szabadságjogokat korlátozó intézkedések a legsürgősebben hatályon kívül helyezendők.

15. A nagyobb városokban uralkodó lakásínség problémájának megoldására a kormány és a városi hatóságok részéről, az illető városok egész társadalmának egyenlő mértékben való igénybevételére alapított építési akciók teendőek a legsürgősebben folyamatba.

A kereskedelem szabadságáért

16. Nagyrománia közgazdasági helyzetének megjavítása végett mindelekedő a legnagyobb erőmefeszítés teendő és a legmesszebbmenő áldozatok hozandók annak érdekében, hogy az ország közlekedési eszközei nyugateurópai színvonalra emeltesse. Ezenfelül a hazai ipar fejlesztéséről a jelenleginél modernebb új törvény alkotandó. A kereskedelmi és ipari vállalatokra vonatkozó intézkedéseknél mindenemű hazai töke, bármily nemzetiségű polgárok legyen is, teljesen egyenlő megítélésben részesítendő; az export és import aként szabályozandó, hogy a szállítás lehetősége mindenki részére egyformán feltételektől függjön és mindenemű visszaélés elve kizárt legyen.

17. A munkávédelem nyugateurópai módon szabályozandó. A munkásszervezetek szabadsága és a munkásjóléti intézmények önkormányzata hatékonyan biztosítandók. Törvény alkotandó a munkanélküliek biztosításáról. A munka és a töke közötti küzdelemben az állam pártatlansága mindenkor megőrizendő.

Az adótörvények

18. Az új adótörvények revízió alá veendőek oly irányban, hogy az adómentes létminimum emeltessék és az elsőrendű közszükségleti cikkeknél fogyasztási adója eltöröltessék. Általában az a törekvés teendő az állam pénzügyi politikájának vezérelvéül, hogy a fogyasztási adónemek fokozatosan kiküszöböltessenek és lehetőleg csak egyes adók szolgáljanak az állami bevételek forrásaiul.

19. A hadiszolgálatásokból eredő igények kielégítésére, a hadi és forradalmi károk megtérítésére, az osztrák és magyar hadikölcsönkötvények beváltására kiváló gond fordítandó és e tekintetben a szükséges intézkedések mielőbb megteendőek.

20. Sürgősen segélyzésre szoruló hadiözvegyek és sáról és mind eszköz igénybe Oroszországban foglyok utolsó szülőföldjére

Ez a progr... sításáért az Er... politikai arén... melyek alatt... a román állam... népi egység... nemzettel és... gekkel! Munk...

Barth

Az Uj Kelet

Bukarest, 1922.

a híres autog... mániába érke... már beszámó... ban tartózkod... autogramokat... a királyi esak... eről a látog... kezöket mon...

— A román... jának főnök... még abból a... amikor a há... megboldogul... Carmen Sy... most felmen... és után me... segítségemre... enánt kaph... megszerezte... örömet, hogy... soknál jelen... hanem egy... hettem a... igazán csal... gadtak. A... csak a királ... továbbá egy... királyné kir... lomra hívot... zongorataná... más az alb... mint én i... azonban od... kához, am... helyezve és... díáni a lap... égő cigarett... san engedelm... tam — hogy... A királyné... bedobta a e... Azután egy... dalakat, m... és kérésére... az egyes a... és a két ve... ült. Vilme... a királyné... Tisza Istv... láthatólag... Apponyit... kusokat át... és aláírása... Amikor a... csodálkozva... nimesen be... autogramja... dottam én... nem volt... rezsem.

— És... írása már... tön ezután... — Ez... ezekre me... — No... hogy mé... mondotta... behajította... Gyűjtö... nyerte a... három k... deközött... tett virág... táblát, an... vannak... peareböl... iroti ang... Mária ki... val kap... vától. El... megkért, mert a... mutatni.

20. Sürgősen törvény alkotandó a segélyezésre szoruló hadirokkantak, a hadiözvegyek és hadiárva gondozásáról és minden rendelkezésre álló eszköz igénybe veendő, hogy a még Oroszországban sanyalódó erdélyi hadifoglyok utolsó csoportja is hazatérhesen szülőföldjére.

Ez a program, melynek megvalósításáért az Erdélyi Zsidó Néppárt a politikai arénára lép. A jelszavak, melyek alatt küzdeni akar: Hűség a román állameszme iránt — Zsidó népi egység: testvériség a román nemzettel és a többi népkisebbségekkel! Munka és emberi haladás!

Barth Lajos a királynál

Az Uj Kelet bukarésti munkatársától.

Bukarest, február 12. Barth Lajos, a híres autogramgyűjtő, akinek Romániába érkezéséről az Uj Kelet már beszámolt, jelenleg a fővárosban tartózkodik és ott gyűjti az autogramokat. Néhány nappal ezelőtt a királyi családnál is megjelent és erről a látogatásáról Barth a következőket mondotta el:

— A román király kabinetirodájának főnöke, Angelescu tábornok még abból az időből jó ismerősöm, amikor a háború előtt Szinájában a megboldogult Károly királynál és Carmen Sylvánál jártam. Amikor most felmentem hozzá, rövid tündő utám megismert és készségesen segítségemre volt abban, hogy audienciát kaphassak a királynál. Sőt megszerezte számomra azt a nagy örömet, hogy a nem hivatalos fogadásoknál jelentem meg az udvarnál, hanem egy vasárnap délután kimehettem a cotroceni-kastélyba, ahol igazán családiasan, fesztellenül fogadtak. Albumom bemutatásánál csak a királyné és Ileana herecegnő. továbbá egy angol kapitány, akit a királyné kimondottan erre az alkalomra hívott meg és Ileana herecegnő zongoratanárnője volt jelen. Soha más az albumot még nem lapozta, mint én magam, Mária királyné azonban odaült a kis rokokó-asztalához, amelyre az album rá volt helyezve és személyesen kezdte fordítani a lapokat. Eszrevettem, hogy égő cigarettát van a kezében. Alázatosan engedelmet kérek Felség, — mondtam — hogy a cigarettát elvehessem. A királyné beleegyezőleg mosolygott és bedobta a cigarettát a hamutartóba. Azután egymásután forgatta az oldalakat, mialatt én mellette álltam és kérésére magyarázatokat fűztem az egyes aláírásokhoz. A herecegnő és a két vendég a királyné mellett ült. Vilmos német császár aláírását a királyné hosszasan nézte. A Tisza István kezevonása felett is láthatólag elgondolkozott. Andrásy, Apponyi és a többi magyar politikusokat átlapozta. A pápa areképe és aláírása előtt felállt és meghajolt. Amikor az album végére értünk, esodálkozva megkérdezte, hogy miért nincsen benne a szegény Miklós cár autogramja is. — Nincsen — mondtam én is sajnálkozólag. — Már nem volt rá időm, hogy megszerzem.

— És Lenin és Trotskij aláírása már megvan? — kérdezte rögtön ezután a királyné. — Ezek sinésenek meg Felség, ezekre még nem volt időm. — Nos hát csak siessen velük, hogy még megkaphassa őket! — mondotta mosolygva a királyné és behajította az album fedelét. Gyűjteményem annyira megnyerte a királyné tetszését, hogy három kiváló értékű tárggyal ajándékozott meg. Két sajtókezüleg festett virágot kaptam tőle és egy széles táblát, amelynek a széleire girlandok vannak rajzolva, középtűt Shakespeare-ből néhány gyönyörű, kézzel írott angol verssor van és amelyet Mária királyné eljegyzése alkalmával kapott emlékébe Carmen Sylvától. Elmenetlem előtt a királyné megkért, hagyjam nála az albumot, mert a királynak is meg akarja mutatni. En erre azt feleltem, hogy

hogy én soha az albumot senkinél nem hagytam, mindig együtt voltam vele és én lapoztam.

— Hát itt akar nálunk aludni? — kérdezte kacagva a királyné.

Végül megállapodtunk abban, hogy az albumot otthagytam, de a királyné személyesen felelősséget vállalt érte. Ezt meg is tette.

Barth Lajos, miután a királyi pártól autogramot kapott, most a

nevesebb román államférfiakat, írókat, tudósokat és közgazdasági kapacitásokat keresi fel. Legutóbb Marghilomán Sándornál volt és legközelebbre Blank Arisztidhez van bejelentve. Albumát nem igen mutatja, csak kivételesen egy kis magyar csoportnak tette meg ezt a koncessziót, amely szállodai lakásán felkereste, üdvözölte és az albumot mindenáron látni kívánta. B. A.

Nyolcezer lázadót tartóztattak le Indiában

Amerika és genuai konferencia

Az Uj Kelet tudósítójától.

Ismeretes, hogy az angol kormány Indiában a legsúlyosabb krízisbe került. Az angol trónörökös, aki nemrégiben látogatást tett a birodalom e fontos gyarmatán, kénytelen volt utját félbeszakítani és visszatérni Európába. Az angol kormány azonban a bombey-i lázadók ellen szigorú rendszabályokat léptetett életbe, amelynek eredményét ma közli egy londoni távirat. Eszerint a bombey-i lázadókat az angol rendőrség összefogdostatta és nem kevesebbet mint nyolcezeret helyezett letartóztatásba.

A külföldi közvéleményét még mindig a genuai konferencia esietőségei foglalkoztatják. A közérdeklődés Amerika fele irányul, mely tudvalevőleg nemcsak a háborúban jutott döntő szerephez, hanem a békében is. Épen azért nagy jelentőségűnek tartják az Unió elnökeinek és kormányának állásfoglalását a genuai konferencia kérdésében. Ma sürgöny érkezett Washingtonból, melyszerint Harding elnök és az Egyesült-Államok kormánya kijelentette, hogy egyelőre

nem válaszolnak a genuai konferenciára szóló meghívásra. Ez természetesen sok találgatásra ad alkalmat. Az optimisták azt olvassák ki belőle, hogy Amerika mégis elfjön a konferenciára, ahol döntő sulyal szól bele majd minden politikai és gazdasági megnyilatkozásba. Viszont a pesszimizták azt hiszik, hogy erre nem kerül már mert az Egyesült-Államok a genuai konferenciától távol marad. Az indoklás ismeretes. Amerika csak az esetben hajlandó résztvenni, ha a lezserelési konferencia határozatait végrehajtják.

A genuai konferenciát a szélsőséges politikai exponensek nem akarják kihasználtnak hagyni. Jugoszláviában bizottság alakult, amely elhatározta, hogy a kormány megkerülésével memorandumot terjeszt a konferencia elé. Ezt azonban a belgrádi kormány egy sürgönyjelentés alapján keszretni fogja. A távirat szerint szigorú intézkedéseket helyeznek kilátásba a felforgató és államellenes bizottság ellen, amely sérelme orvoslását a genuai konferenciától várja.

Egységesítik

a lakbérleti bizottságot és a lakáshivatalt

Hatásköri összeütközések akadályozták a munkát. — Zigre miniszter rendelete

Az Uj Kelet tudósítójától.

A lakáshivatal felállítását óta úgy szólván egy nap sem telhetett el anélkül, hogy a hivatal működése ellen a legsúlyosabb panaszok ne hangzottak volna el a közönség köréből. Tul a tömegrekvíráásokon és evakuálásokon, tisztán a hivatal folyamatos munkája közben, naponta történtek olyan sérelmek, amelyeknek oka abban volt, hogy a lakásügyekkel foglalkozó hivatali szervek működésükben kontrakározták egymást.

Igy például a lakáshivatalnak csak egy vagy legfeljebb kétszobás lakások rekvíráására terjedt ki a joga és a lakáshivatal ennek ellenére több ízben rekvírált le olyan nagy lakásokat, amelyekre nézve a lakbérleti bizottság már intézkedett. Az ilyen hatásköri összeütközéseknek rendszerint visszaélés állott a háttérben. Fordítva is megtörtént, amikor a lakbérleti bizottság butorozott szobákat rekvírált.

E ferde helyzet szanálásával több ízben kísérleteztek már, de a kísérletek minden esetben eredménytelenül végződtek. Az orvoslást kereső kísérletekből majdnem minden esetben új lakáshivatali főnökök születtek, aminek azután az lett az eredménye, hogy a már megindult munkát is abba kellett hagyni, mert minden új főnök egyben új rendszert is jelentett. Az új rendszerek pedig — sajnos ezt tapasztalatból tudjuk — a végén kivétel nélkül belefelelgesedtek a tehetetlenségbe.

Néhány nap előtt Guimann lakáshivatali főnök betegség címén beadta lemondását. A lemondásnak azonban korántsem betegség volt az oka, hanem az a körülmény, hogy működésében állandóan kerestették a lakbérleti bizottság intézkedéseit és így szerinte lehetetlen volt eredményesen munkálkodni. Utódjául Tamasiu Viktort, a lakáshivatal volt helyettes főnökét nevezték ki. Ezzel azután előlrol kezdődött volna a tojástánc, de Metes prefektus új és re-

mélhetőleg most már célravezető megoldást vélt találni.

A prefektus megállapodott Zigre Miklós miniszterrel, hogy a lakbérleti bizottságot és a lakáshivatalt egységesíteni fogják. Ennek megállapodásnak értelmében Zigre miniszter ki is adta a rendeletet a két hivatali szerv egységesítéséről. Az egységesítés előmunkálatait már megkezdték és rövidesen végre is hajtják, még pedig úgy, hogy bizottsági fogják a két hivatali harmonikus együttműködését és feljűk egy új szervezet, az úgynevezett ellenőrző szervet fogják állítani. Az egységesített hivatal főnöke az eddigi tervek szerint Tamasiu marad és közvetlenül felelté fog állani az új bizottság, amely hivatala lesz az egységesített hivatal minden intézkedését aprobeálni, illetőleg ellenőrizni. A lakbérleti bizottság elnöke továbbra is Pacurar Albert marad és így változás csak abban lesz, hogy a hivatalok hatáskörét precízen megállapítják és annak betartását egy harmadik bizottság fogja ellenőrizni.

Ezzel az intézkedéssel, amennyiben sikerülni fog azt a rendelet intencióihoz híven megvalósítani, két eredményt érhetnek el. Egyrészt biztosítják a munka folytonosságát, másrészt pedig lehetetlenné teszik vagy legalább is megnehezítik a visszaélések elkövetését, amelyek sehol könnyebben el nem követhetők, de sehol kirívóbbak nem voltak, mint épen a lakáshivatalnál.

Letartóztatott pénzhamisítók.

Bukarestből jelentik: A sziguranca egy pénzhamisító bandát tartóztatott le tegnap az északi pályaudvaron, amikor 300.000 lei értékű hamis lelt akartak a Simplonon külföldre csempészni.

Port-Arthur kereskedelmi kikötő.

Tokióból jelenti „Newyork Herald”: A japán kormány elhatározta, hogy Port-Arthur kereskedelmi kikötővé alakítja át. A szükséges munkálatok elvégzésére szakemberekből álló bizottságot küldtek ki, amely a határozatot még a tavasz folyamán végre fogja hajtani.

Egy ebédli berendezés és szalon garnitúra olcsón eladó
Cím a ktadóhivatalban 3329-I

Kataszter nélkül nincsen komoly földadórendszer

Az Uj Kelet tudósítójától.

Nem látjuk még tisztán az új kormány pénzügyi terveit. Az eddig elhangzott nyilatkozatok és kijelentések csak nagy konturokat rajzolnak. Bizonyos, hogy az új kormány erős kézzel akar rendet teremteni a megzavart és bizonytalan gazdasági talajon. Az első lépés az adótörvények alapos és körültekintő megváltoztatása kell hogy legyen. A Titulescu-féle adótörvények csődje ma már minden szakértő előtt nyilvánvaló. Ez a törvény rossz a maga egészében is, de a legtökéletlenebb a földadóra vonatkozó része. Egy magas állású pénzügyi tisztviselő mondotta:

— A Titulescu-féle földadó végrehajtása katasztrófális hatással lett volna az országra, mert Románia elsősorban agrárállam.

Az új kormány földadótervezetét még nem ismerjük. De lehet ez a tervezet bármilyen jóakaratu és reális intenciójú, ha az előző kormányok mulasztásait pótolni nem igyekeznek és nem alkalmazzák az erdélyi földadónál ötven éven keresztül kifogástalanul bevált földadókatasztert. Ötven éven keresztül a földadókataszter képezte alapját az adózásnak, míg az előző kormányok egyszerűen félrelétek. A földadókataszter magában foglalta a földbirtok művelési ágát, minőségi osztályát, kiterjedését, tiszta jövedelmét és a föld tényleges birtokosát. Ezenkívül minden változást megjelöltek a kataszterben, úgy, hogy a földbirtokról bármilyen ügyben tiszta képet lehetett szerezni. Az adót a tiszta jövedelem után kellett fizetni, ami előnyös volt az adózóra, mert a tiszta jövedelem megállapításnál a szakértő becselőbizottságok figyelembe vették esetenként a terméseredményt.

Az új adótörvények tekintet nélkül a kataszteri tiszta jövedelemre, a földnek átlagos bevételét veszik alapul. Ezt a munkát olyan becselőbizottságok végzik, amelyek a legesekélyebb hozzáértéssel és tapasztalattal sem rendelkeznek és minden felsőbb irányítás nélkül, önkényesen és öletszerűen végzik el az adózók szempontjából egzisztenciális fontosságú becselési munkát. Természetes, hogy az ilyen becslések lételemében támadják meg a földbirtokosokat és jogosulttá teszik a tízezer számra beadott felebbezéseket. Az ilyen becslések igazságtalan helyzetet eredményeznek és károsan befolyásolják a termelési kedvet. Számítatlan eset közül kuriózumképen említjük meg, hogy például a hegyi szántóföldeket legtöbb esetben magasabb összegre becsülték fel, mint a mezőségiéket.

Ez a helyzet 1920 december 1-től kezdődött, mikor a kataszteri igazgatóságot kikapcsolták a pénzügyminisztérium hatásköréből és a földművelésügyi minisztérium hatáskörébe rendelték. A kataszteri igazgatóság így Bukarestbe került kataszter nélkül, ellenben a kataszter Kolozsváron maradt igazgatóság nélkül. Az így itt maradt kataszter most stagnál, mert nincs aki a nyilvántartás technikai munkálatait végezze. A kataszter így évről-évre annyira leromlik, hogy helyreállítása az államnak most már sok millió leibe kerülne.

Ha a pénzügyminiszter alapos és komoly földadórendszert akar bevezetni, mindenképp vissza kell helyeznie a kolozsvári kataszteri igazgatóságot, mint-hogy a földadókataszter főcélja ugyanis a földadó kivétele. Az államra hárul az a feladat is, hogy helyrehozza az elhanyagolt kataszteri nyilvántartást és intézkedjék a kataszteri tiszta jövedelem fokozatos kiegészítéséről a jelenlegi viszonyoknak megfelelően.

A Zsidó Nemzeti Alap országunk földjét akarja népünk köztulajdonába visszavásárolni, (akié a föld, azé az ország!), a Keren Hajjeszód a fejlett európai állami élet alapjait akarja lerakni e visszaváltott földön, a Tarbut-Kulturalap pedig a sivatag vándorlás nevelési alapja

összes ágában él az Erdélyt, Báns Kőrösvidéket magzagrésznek a törté-puló individualitása gyanánt veendő rkodott kísérletekkel t Nagyrománia egy-t az érdekelt ország-akosai közül válaszlönleges viszonyait akértök közreműk-án és fokozatosan

si és igazságügyi egységesítése megfe-akok közbeiktatásá-nyek hatályának új yszerű kiterjesztése rvényrendszerek elő-hátrányait kiküszö-hozatala által valósi-

selők szolgálati prag-dó. A bírói függet-ni mintára való szam-nyésen biztosí-si bíróság és hatá-sdók fel.

zat tisztasága egyfe-nek megfelelő sze-eknek megfelelő ren-korrupció kíméletlen konyan biztosítandó.

Erdélyi bajok

zett megyei és köz-sürgősen visszaáll- a korszerű igények-mokkal fenntartandó. orm végrehajtásának gos igényei, különö-nakéi, kellő figye-ny.

ányos állampolgári kintetében fennálló u. n. a költőzködés, zés, a sajtó, a mező-termelés, a kereske-és egyéb szabadsá-ntézkedések a leg-on kívül helyezendők. városokban uralkodó ajának megoldására városi hatóságok to városok egész enlő mértékben való apított építési akciök ősebben folyamatba.

Elem szabadságáért

ánia közgazdasági ántása végett minde-robb erőmegfeszítés szebbmenő áldozatok rdekében, hogy az eszközei nyugat-emeltessenek. Ezen-ajlesztéséről a jelen-új törvény alko-imi és ipari vállala-zkedéseknél minden-ármily nemzetiségű s, teljesen egyenlő sitendő; az export zabályozandó, hogy e mindenki részére ol függjön és min-eleve kizárt legyen.

elem nyugateurópai ndó. A munkás-ánka és a munkás-inkormányzata haté-k. Törvény alkotandó biztisításáról. A özötti küzdelemben ga mindenkor meg-

Az adótörvények

rvények revízió alá n, hogy az adó-emeltessék és az tségeleti cikkeknék töröltessék. Általá-teendő az állam-ak vezérelvéül, hogy nemek fokozatosan és lehetőleg csak áljanak az állami

áltatásokból eredő e, a hadi és for-ritésére, az osztrák esönkötvények be-ond fordítandó és e-éséges intézkedések

HIREK

Mindannyian egyért és az egy mindannyiért

Mindannyian egyért és az egy mindannyiért: ez a népek főmaradásának és az egyesek boldogságának legsarkalatosabb alapelve. Ennek az alapelvnek mély, lelki átérése tartotta életben és mentette meg a zsidó népet minden viszontagsága között. Nem volt zsidó sors, mely részvétlenül hagyta volna a legtávolabb élő zsidó közösséget is és nem volt zsidó közös ügy, mely az igazi zsidó, minden egyéni áldozatkészségét készen ne találta volna. Ennek a népfentartó, egék boldogsága ó, zsidó közérdekű föltöltött testet a zsidó alapelvnek testet öltött teljessége az Uj Kelet.

Zsidók! A közelgő országgyűlési képviselőválasztások, hamarosan próbára fogják tenni Erdély zsidóságát, hogy mennyire él még lelkükben a nagy átérés: mindannyian egyért és az egy mindannyiért! Ha még élő valóság ez a tudat, akkor ébren kell tartani, ha már kihalt belőlünk, új életre kell támasztani. Ez az Uj Kelet programja. De hogy programunkat, célunkat elérhessük, az Uj Kelet-nek nagy-nak, erősnek, elterjedetnek kell lennie. Ne legyen zsidó család Erdély területén, melynek asztalán napról-napra ott ne lenne Erdély legnagyobb magyar nyelvű napilapja, az Uj Kelet. Mert Erdély legnagyobb magyar nyelvű napilapja vagyunk — és nem áldozat, de a magunk érdeke az, ha minden eszközzel elősegítjük terjedését.

Zsidók! Fizessetek elő az Uj Keletre, a magatok gyönyörűségéért és gyűjtsétek előfizetőket az Uj Keletnek, népi közösségünk jóvoltáért. Ne felejtsetek el: mindannyian egyért és az egy mindannyiért: ez a zsidó nép főmaradásának és egyéni boldogulásának legnagyobb alapelve. És ennek a nagy és szent alapelvnek testetöltött megvalósulása a mi lapunk, az erdélyi zsidó nép lapja: az Uj Kelet.

— Ujra megindult a vasúti forgalom. Az elmúlt héten óriási hőmérséklet volt, melyek miatt ugyszólván az egész országban megakadt a vasúti forgalom. A hegyvidéki vicinálisok után a fővonalakon is megállottak a vonatok. A forgalmi zavar súlyos helyzetbe hozta Románia gazdasági életét, a teher szállítás egy heti szünetelése mérhetetlen károkat okozott. A kolozsvári üzletvezetőség területén a következő vonatok szüneteltek: Nagyvárad — Szatmár — Halmi — Máramarosziget, Szatmár — Nagybánya — Alsófernesely, Nagyvárad — Kőtegyán, Szatmár — Bikszád, Nagyvárad — Körösszeg, Szatmár — Óvári, Székelyhid — Szilágysomlyó, Szatmár — Nagypeske és Szatmár — Erdőd. A két utóbbi vonalon még ma sem indult meg a forgalom. A vonatokat jégtörőket látják el s egész szerelvényeket használnak fel a többméteres hó eltakarítására. A tövisi Simplon csak kettős vonatással tudott megszakítás nélkül közlekedni. A temesvári üzletvezetőség vonalain szintén megtisztították a pályát. Beszarábiában és bukovinában néhány szárnyvasutat teljesen járhatatlanná tett a hóesés. Erdélyben a személyforgalom ismét normális, csak a teher szállítás ütközik még helyenként nehézségekbe. A hegyvidékeken újabb havazások kezdődtek meg, úgy, hogy a vasúti közlekedést újabb szünetelések fenyegetik. A havazások által előidéztet forgalomzavar okozta azt is, hogy külföldről öt nap óta semmiféle postai küldemény nem érkezett. Ez a körülmény súlyosan érezteti hatását a lapok hírszolgálatában is.

— Cionista előadások Besztercén. Besztercéről jelentik: Mult hó 28-án kezdte meg dr. Hamburg József sorozatos előadásait „A cionizmus korszakai” címmel. Második előadását február ötödikén tartotta a szövetség helyi csoportjának helyiségeiben nagyszámu hallgatóság előtt. Ez alkalommal a cionizmus praktikus irányáról, győzelmeiről, valamint a legújabb cionista korszakról beszélt, amely a politikai és praktikus irány színtérsége. Előadó egy új korszak pirkadását látja a chalté és a palesztinai munkásokkal megnyitkozó szemlében. Ez a munka cionizmus.

— Ahol fekete gyémánttal köveznek. Az egész világ visszhangzik a panasztól, hogy nincs elegendő szén, a gyárak pihennek, mert katalanokból hiányzik az éltető elem. Nos, a világnak mégis van egy pontja, ahol nemcsak hogy szénhiány nincs, de ebből a keresett kincsből annyi áll rendelkezésre, hogy nem tudnak vele mit csinálni. Ez a hely a franciaországi Rouen. A németek tudvalevően, minden hónapban kötelesek néhány millió tonna szenet Franciaországnak átadni. Ott azonban képtelenek ezt a szénmennyiséget felhasználni. Amennyit lehet, eladnak belőle, amire pedig nem tudnak vért találni, azt arra, vagy olyanféle célra használják fel, mint amire Rouen városa használta fel a „fekete gyémántokat”. A város községi testülete ugyanis elhatározta, hogy a feleslegessé vált szénrel az utcákat köveztetni ki. A munkálatokat már meg is kezdték, néhány utcát „kiszenezték” s sorra került volna a többi is, ha a föltöltés hatóságok bele nem szólnak a furcsa kincspazarlásba. Ezek úgy gondolkodtak, hogy ha az esetnek híre megy, ez különös színben fogja Franciaország gazdasági politikáját feltüntetni. Ép ezért ráparancsoltak a városra, azonnal szüntesse meg a „szeneztét”. Ha nem tud a szénrel mit csinálni, hagyja heverni, de ne kompromittálja Franciaországot.

— Meg kell szünie annak, hogy a törvényt pénzért mérjék. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az új fővárosi bizottság tegnap vörös betűs plakátokat ragasztatott ki a városban, amelyben tudatja programját a lakossággal és programja gerincéül ezt a mondatot használja: „Meg kell szünie annak, hogy a törvényt pénzért mérjék.” A nagy vörös betűk, vegyesen csodálkozást, megdöbbenést, meglepődést és kétségbeesést váltotta ki a lakosságból.

— „Még négy év múlva is...” Bukaresti munkatársunk jelenti: Ezzel a címmel a „Dimineata” péntek reggeli száma minden magyarzó szöveg nélkül, fehér mezőn egy postabélyegző lenyomatát közli, amelyet 1922 január 27-én ütöttek rá valamelyik levélre Clujon — nem, Kolozsváron. A négy éves román impérium után is használatban tartott magyar postabélyegző a román olvasóban egy kis csodálkozást keltett.

— Blokk vagy koalíció. Bukaresti munkatársunk jelenti: Jasiban a zsidóság értekezletre gyűlt össze, hogy megbeszélje a választásokkal kapcsolatban követendő magatartását. A tanácskozások még nem fejeződtek be, eddig kétféle vélemény alakult ki: a nemzeti blokk eszméje és a román pártokkal való együttműködés álláspontja. Valószínű, hogy az utóbbi megoldást fogadják el és ebben az esetben Jasiban három román és két zsidó képviselő fog fellépni.

— Svájci segítőbizottság indul Oroszországba. Bukaresti munkatársunk jelenti: A svájci nagykövetség közlése szerint néhány hét múlva egy számostagu bizottság indul el Genfből Oroszországba. A bizottsággal több orvos és ápolónő megy a Volga mellé, ahol már működik egy svájciak által fenntartott kórház. A bizottság rengeteg gyógyszerrel vizet magával, ezenkívül néhány vagon élelmiszert szállítanak vonatjukkal azokra az orosz területekre, ahol éhínség van.

— Tömegesen bocsátják el az erdélyi aranybányászokat. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az erdélyi aranybányászok kiűzöttsége jelent meg a napokban a közmunkaügyi miniszter előtt, akit arra kért, segítsen az aranybányászok helyzetén, mert az aranykivitel tilalom miatt nagy tömegekben bocsátják el őket. Az aranybányatulajdonosok kénytelenek a termelt aranyat olcsó áron a Banca Nationalának eladni és ez a körülmény kényszeríti őket arra, hogy a termelést csökkenték és a munkások számát is redukálják.

— Harmincezer rokkant van Beszarábiában. Bukaresti munkatársunk jelenti: A beszarábi rokkantokról statisztikát készítettek, amelyből kiténik, hogy Beszarábiában több mint harmincezer rokkant van.

— Kommunista értekezlet a letartóztatottak ügyében. Bukarestből jelentik: A kommunista-klubok tegnap értekezletet tartottak Iffansus elnöke alatt, amelyen a letartóztatott kommunista-klubok helyzetével foglalkoztak. Az értekezleten felszóltak Oprescu, Sokor, Toma Dragu és Petrescu.

— A pénzügyminiszter befejezte körútját. Bukarestből jelentik: Vintila Bratianu pénzügyminiszter és Florescu igazságügyminiszter ma visszaértek a fővárosba.

— Az erdélyiek palesztinai kolóniája. Megirtuk annak idején, hogy Sporn Simon gazdasz Palesztinába utazott az erdélyiek palesztinai kolóniájának előkészítése céljából. Sporn Simontól mostanában levél érkezett Kolozsvárra, amelyben hírt ad megérkezéséről és a munkáról, amit a kolónia érdekében végzett. Palesztinában nagy érdeklődéssel várják az erdélyieket, akiknek gazdasági téren való szakavatottságától sokat remélnek. Sporn instrukciókat adott levélben a felszerelés és jóságállomány behozatalára. A palesztinai állapotok általában kielégítőek, a munka az egész vonalon soréyven folyik és ha az Ujjáépítési Alap gyűjtése befejeződik és a nagyobb arányú országépítő munka megindul, a bevándorlás is nagyobb méretekben fog tudni kibontakozni.

A francia asszony

A francia asszony könnyűvérűségéről szóló legenda ellen ment el Londonba hadakozni Brieux, a kiváló francia dráma író. „En tulajdonképpen nem vadolom a külföldieket, — szólt az előkelő társaság előtt tartott felolvasásában — s nem haragszom rájuk, mert azt hiszik, hogy minden francia asszony szükségszerűen megcsalja a férjét. Hogy ez a hit elterjedhet, a mi hibánk. — 1870 előtt a francia kevély majdnem pöffeszkedő volt. A 71-iki szomorú kudarc után a francia írók az ellenkező végletbe tévedtek. Lebecsülték nemzetüket és szívesen mondtak róla mindenféle rosszat. Ebből az irodalomból virágozott ki az a francia asszony „akit a külföldiek a francia regényekből ismernek.” Ezután a saját darabjaiból olvasott fel néhány francia asszonyt jellemző részletet. A Française-ban például szerepel egy amerikai, aki borzasztóan meglepődött azon, hogy egy francia asszony az ő közeledését rossz néven vette. Még jobban meglepődött a-on, amikor az asszony felvilágosította, hogy ő nem kivétel, ő a szabály.

— De hát akkor — kérdezte az amerikai — miért nem festik ilyenek a francia asszonyt a regényekben is?

— Azért, — csattant el a válasz — mert akkor önök idegenek, nem olvasnák el ezeket a regényeket.

„Susette”-ből és a „Marian”-ból is fölolvastott néhány részletet, amely mind az igazi francia asszonyt ábrázolta. A becsületes, férjét szerető, gyermekeit imádó, kötelességét minden körülmények között teljesítő francia asszonyt.

— A kommunista-per ügyésze antiszemita vádbeszédet tart. Bukaresti munkatársunk jelenti: A kommunista-per pénteki tárgyalásán Cernat katonai ügyész elmondta vádbeszédét Max Goldstein szenátusi merénly ellen. A vádbeszédben a következő kitételeket használta: „Max Goldstein, elragadtatva attól a romboló gyűlölettel, amely azt az egész fajt, amelyhez tartozik, jellemzi, terrort akart terjeszteni az árjak, a zsidók évszázados ellenségei között. Merényletével le akarta rombolni a keresztény alkotmány házat és ebben a destruktív munkájában csak Izrael megvédett és bolyongó fiairól, akik hiába keresik zsidó átkuk kiengesztelését, tartott meg bizonyos testvéri részvétet.” Cernat ügyész beszéde ellen Dobrescu szenátor, védő, az ügyvédi kamara elnöke tiltakozást jelentett be és figyelmeztette a bíróságot arra, hogy ova-kodják attól, hogy ezt a pert a faji gyűlölet szellemében vezesse, amire a hajlamosságot az ügyész beszéde, sajnálatosan, bizonyítja.

— A Tarbut Országos Zsidó Iskola Egyesület titkársága felkéri azokat, akik a Tarbut-héttel kapcsolatban szívesek voltak munkát vállalni és munkájuk eredményéről még el nem számolhattak, hogy az egyesület központi irodájában (Szentlélek-utca 1/a) a délelőtti órákban szíves jelentéstétel végett megjelenjen szíveskedjenek. Egyben felkéri azokat is, akiknél az egyesület részéről taggyűjtőik vannak, hogy azokat minél előbb az egyesület központi irodájába (Szentlélek-utca 1/a) eljuttatni szíveskedjenek.

Tízórás munkaidő Lengyelországban. Varsói jelentés szerint a lengyel képviselőház 106 szavazattal 61 ellenében elfogadta a 10 óráig tartó munkaidőről szóló törvényjavaslatot.

PILPUL

„Néhány bukaresti lap, — írja a „Viitorul”, — napok óta arról írják, hogy a békeszerződésnek a zsidókra vonatkozó hetedik pontját vegyük fel az új alkotmányunkba. Meg kell állapítanunk, hogy az egész békeszerződést a hatalmak ránk kényszerítették, és a zsidóság egyenjogúsításáról és általában a kisebbségek védelméről szóló határozat, megalázás a mi részünkre amelytől kötelességünk szabaddulni, — amint már egyszer szabadultunk is... Igaza van a „Viitorul”-nak és igaza van az egész liberális pártnak. Ha az északamerikai Egyesült Államoktól valaki írásban követelné a zsidók egyenjogúsítását, vagy mondjuk a sajtószabadság törvénybe iktatását, az amerikai becsületérzés szintén sértésnek venné ezt. Amerikától, ilyesmit követelni, ahol a szabadság, az emberi jog szinte már levegővé vált, — valóban megalázás volna. Ha a liberális Viitorul is ilyen értelemben használta a megalázás szót, akkor örülünk neki. Annnyira, hogy még jótanáccsal is segítségére sietünk, hogyan vonhatja ki magát a jövőben ilyen megalázások alól. Legyen igazán, európai értelemben liberális, álljon szigorúan az emberi jogok alapjára önszántából, akkor senki sem fogja követelni tőle a zsidók egyenjogúsítását. Mert amit önszántából tesz meg az ember, azt föltölösleges követelni tőle.

(**) Jelőlt, az mindenki tudja, kétféle van. Olyan, akit mások jelölnek és olyan, akit senkise jelöl. A formája ez: ötszáz ember azt mondja valakinek: ön jelölt, de mégse ő az önjelölt. Ö mindenkinek a jelöltje. A másikkal sem mondja senkise, hogy ön jelölt, mégis ő az önjelölt, pedig csak ő jelölt. A jelölt és önjelölt között egyébként nincs sok különbség. Ezt is, az is a bizalom emeli. A jelöltet a közbizalom, az önjelöltet a önbizalom, ami különb annál, mert ezt az önjelölt kevesebb fáradsággal szerzi és nagyobb fáradsággal veszti el. Nekem az önjelölt szimpátiikusabb, mint a közejelölt, mert azt rendszerint nem választják meg és én attól, akit nem választanak meg többet remélek, mint attól, akit megválasztanak. Az is nagyon jó, hogy az önjelölt nem üz politikát, csak a jelölést őrzi, ami nagyon keresett foglalkozás. Ha iparszerűleg őrzi is, az se baj, mert szabad ipar van; legfőképpen arra kellene szorítani, hogy iparigazolmányt váltson és a keresete után adót fizessen. Az állam rengeteg jövedelemhez jutna ezzel, mert ha valaki képviselőséget keres, az igen nagy kereset. Az önjelöltnek néha milliókat ér. Ezer önjelölt helyre tudná állítani az állam gazdasági egyensúlyát és ennélfogva az önjelöltek virágzó iparát támogatni kellene. Éljenek hát az önjelöltek. Éljenek.

— Megalakul az exportörök egyesülete. Megirta az Uj Kelet, hogy a kormány megsemmisítette az összes ki- és bevételi engedélyeket és a jövőben csak a különböző foglalkozási ágak szövetezeteinek adt permisszeket. Az exportörök így országszerte egyesületekben tömörülnek, hogy egzisztenciájuk érdekeit megvédjék. Arról értesülünk, hogy a napokban megalakul az erdélyi és bánáti hivatásos exportörök és importörök szövetsége, amely Kolozsváron központi irodát állít fel.

Hölgyek figyelmébe!

Estélyi és utcai ruhákra legújabb divatu anyag, ezüst és gyöngyhímzés, mindenféle géphímzések, ajórozás plüsszirozás és guvrórozás gyorsan és szépen készülnék a

Himző Szalonban

Unió-utca 15., emelet.

Amerikai YES porcellán-puder

a puderek királynéja

Zöld zárszalag nélkül hamisítvány!

Növekedés

Anarch

Az

A Rómái gazdasági hirtese roppant a világ 1920 terméséről. raz adatokra szükségzavul lemezik a n talan és és az imperia nagy hatalm önzésére ve tét tüzetes tábban lát gazdasági

A jelen gekből hi szlavia és mése. A le súlyos héz ben az eu szálalékát

A jelen termése 19 tett ki az millió má roszból 20 55.000.000 előző évbe 211.000.000 mutat az ben. A za tett ki, a kenést je eredmén

Tehát egyéb ga lentős jav képen sen keseredet nyér ut megjegyez évben ter ésszerűel harminc dését, me millió me elkesered tette volt fainak ki

Édes

Ma v bálványt házi tűz kalitkája ege alá kozni v lett. Hic geti a B a sarko tocskán vöket. I utóbb reggeltől tőlük a ezt, két, kl Isten t a megv a vevő nek és példakó alatt kint ol kippuri a szeri sezlónr kapkod doik a esőnde gyógyi mat. gyönyö hogy vagy rideg a tos ill tos il lótszr énekét

KÖZGAZDASÁG

Hogyan kell fizetni a földadót

Az Uj Kelet tudósítójától

A tömegesen kibocsátott adórendeletek özöne a legnagyobb bizonytalanságot és zavart teremtette az erdélyi adózók körében. A zavar és bizonytalanság nemcsak idővesztést jelent az adózók részére, hanem legtöbb esetben súlyos anyagi kárt is, amit a rendeletek megnevezése folytán különböző mulasztásokkal okoznak. A zavar megszüntetésére több tájékoztató füzet látott napvilágot, de kevés eredménnyel, mert nehézkes stílusukkal nem számíthatnak a legszélesebb néprétegek megértésére, holott éppen a falusi adózók vannak a legnagyobb bizonytalanságban, mert csekély intellektusukkal nem tudják alkalmazni az összetett és a régítől alapjában különböző földadó rendelkezéseket teljesíteni. Szakkörökben szerzett információk alapján az új adózási rendszert az alábbiakban ismertetjük.

Az 1921. április 1-től életbelépett úgynevezett A. és C. céduláris földadó teljesen eltér a régítől. Az új földadónál az adókiadás alapjául a becslobizottságok által megállapított holdankénti átlagos haszonérték szolgál, mely az egész község határára terjed ki, tekintetbe véve a mivélségi ágakat és a különböző minőségű földeket.

Az új adó a régítől abban is eltér, hogy abban az esetben, amikor a birtokot a tulajdonos önmaga kezeli, a szorosabb értelemben veit A. cédulás adón kívül fizeti a földművelésből származó C. cédulás adót is. A föld bérbeadása esetén az utóbbi adót a bérlőnek kell fizetni. A C. céduláris adónál minimális kereseti nyereségnek veszik a becslobizottság által megállapított haszonértéknek 75-300 százalékát.

Kolozsvármegye területén az átlagos haszonérték maximuma szántóföldnél 140 lei, kivételes esetekben 175 lei, zöldségkerteknél 420 lei. Az új földadót a szántóföldeknek az alábbi táblázat szerint kell kivetni:

Az átlagos haszonérték	A birtok önkezelése esetén	
	A. ced. adó	C. ced. adó
Lei	Lei	Lei
100	7.50	6
200	15.—	12
300	22.50	18
500	37.50	30
1000	75.—	60
2000	150.—	120
3000	225.—	180
4000	300.—	240
5000	375.—	300
6000	450.—	360
7000	525.—	420
8000	600.—	480
9000	675.—	540
10000	750.—	600

Bérbeadás esetén a birtokos A. ced. adója	A bérlő C. ced. adója	
	Lei	Lei
18	6	
36	12	
54	18	
90	30	
180	60	
360	120	
540	180	
720	240	
900	300	
1080	360	
1260	420	
1440	480	
1620	540	
1800	600	
3600	1200	
5400	1800	
7200	2400	
9000	3000	

Az ötvétezer leien felüli haszonérték után önkezelési birtoknál az A. céduláris adó a haszonérték tizenöt, a C. céduláris adó a haszonérték tizenkét százalékát teszi ki. Bérbeadás esetén a haszonérték után a birtokos tizennyolc, a bérlő tizenkét százalékot fizet.

A fenti táblázatból kitűnik, hogy a törvény kedvezményben részesíti azokat a kisbirtokosokat, akik önmaguk művelik földjüket és az ebből származó jövedelmük az A. cédulánál a 6000 leit és a C. cédulánál a 3000 leit nem haladja meg.

IV.

Az izraelita hitközség adókiadó bizottságának

Helyben.

Tekintetes Bizottság! Elszörnyedve olvastam nagybecsű értesítéseteket, amely szerint hitközségi adómat, ami eddig heti tíz korona volt (maig is talány előttem, hogyan tudtam ily tenger összeget fizetni), heti tizenöt koronára emelték fel. Elolvastam újból és újra gyászos irásukat és nem akartam hinni a füleimnek. Tizenöt korona! Hetenként! Te jó ég ott fűn a magasságos, adómentes menyekben, lehetséges ez?! Valóság ez, avagy csak gonosz káprázat úzi velem kárhuzatos játéka! Hogyan fizessek én tizenöt koronát, akiknek nem tizenöt krajczár, de tizenöt kopék sincs a házámban, amit a magaméknak nevezhetnék. Honnan! Merre! Mikor! Mióta! Meddig!

Amint itt ülök és testben-lelékben megtörve olvasom az értesítést, ami hivatva van egzisztenciámat alapjaiban megrendíteni és porba dönteni, önkéntelenül is azt kell kérdeznem, vaj' nem tévedtek-e az urak? Nem cserélték-e össze nevemet, aki Kiskelebi Dániel vagyok, a Nagykelebi Zebulonéval? Vagy meggondolták-e, hogy nyolctegnap családóm el-tartása mennyi pénzbe, jajba kerül gondba merült fejemnek! Tekintetbe vették-e, hogy a bonnet, a szolgálókat, a nevelőt és a szakácsnét nem is számítva, kilencedmagammal ülök naponta az asztalhoz!

Nem tévesztették-e az urak szem elől azon megszívlelendő körülményt, mely szerint éppen a napokban vet-

Belföld

A ki- és bevétel új szabályozása. A kereskedelemügyi minisztérium gazdasági bizottsága — mint Bukarestből jelentik — legutóbbi ülésén az import-export új rendjének megállapításával foglalkozott. Szóba kerültek azok a ki- és bevételi engedélyek, amelyeknek érvényét a jelenlegi kormány felfüggesztette, a fényüzési cikkek behozatala, melyek az Ausztriával kötött megállapodás szerint importra várnak, a magánhasználatra szánt cikkek behozatala és más aktuális kérdések. Beható vita után a kereskedelemügyi miniszterre bízták, hogy mindenre kiterjedő javaslatot készítsen és amíg az új tervezet elkészül, átmeneti érvénnyel rendeletet bocsásson ki.

Mely vállalatok nyertek negyvenöt százalékos vasúti tarifa kedvezményt. Az iparfejlesztési törvény értelmében a következő vállalatok kaptak legújabbban 45 százalékos vasúti szállítási kedvezményt: Brunstein és Jahr műmalom Storajines; Graif Károly épületfa üzem Moga; „Bardu” épületfaüzem Pancud, Csernovic mellett; „Strunioru” gőzfűrésztársaság Borghoseni Beszterce-naszód megye, Apahida állomás; „Munduz Borlova Armenis” butorgyár Borosjenő, Arad állomás; Stilianu Leiba malom Taristino Besszarabja; Makabei, Josif Masis és Cattau olajgyár Balti; Seherg Vitmos és Társa tekszilárgyár Brassó.

Constanzai ételiszter árak. Árpa mázsája 325 lei, tengeri 335 lei, zab 320, bab 280, repce 300 lei.

Nem lehet adót fizetni háborus rekviráló bonokkal. Bukarestből jelentik, hogy a pénzügyminiszter legutóbbi rendelete szerint az adóhivatalok a jövőben már nem fogadják el adófizetési eszközként a háboru folyamán a katonai, vagy polgári hatóságok által kiadott rekviráló bonokat.

Bukaresti vásárok. Bukaresti munkatársunk jelenti: A bukaresti vásárok az utolsó héten a következők voltak: rudvas árát 6.25-6.75, de minthogy Resica a hét utolsó napjain 6.40-re emelt, a legtöbb bukaresti nagykereskedő 7 leire vitte fel a rudvas árát. A szeg, amelynek a nyáron kgként 6.26 lei volt az ára, Németsországban most 14.50 márkába kerül, ami vámmal és szállítással együtt körülbelül 15.50 leire emelkedik. Jelenleg a szegzet legolcsóbban a romániai gyárak tudják adni, 11.50-ért kilogrammjá, úgy, hogy az itteni nagykereskedők 12 leire árulják. Sokan, akiknek még régi árújuk van, eltekintenek az időközben beállott áremelkedéstől és a szegzet, ami nekik annak idején 8.50-9 leibe került, most 10 és 11 leire adják. A bádóg, amely decemberben 20 százalékkal lett drágább Németsországban, nálunk még nem reagált erre az áremelkedésre. Németsországban félkiliméteres bádóg 13.50 márka, az

tem meg a Zatykó-féle házat a Szelepesényi-utcában, ami kerek 250.000 koronába került? Igenis, egy negyedmillióba, amit nem a kasszámból vettem ki, nem is a mellényem zsebéből, hanem a takarékpénztárból; agg napjaimra félre-kuporgatott szegényes garasaimból!

Figyelembe vette-e a tekintetes bizottság, hogy ma a boltok kon-ganak az ürességtől? Hogy küszö-böm alját benötte a fű és hogy hó-napok óta engem a méreg, kiléneso-met pedig a rozsdá eszi!

Mi sem áll távolabb tőlem, tek. bizottság, mint, hogy Isten ments, kivonjam magamat a község terhei-nek viselése alól. Epen ezért, midőn az engem ért fölöttébb sérelmes adó-kiadás ellen ünnepélyes óvást eme-lek, kijelentem, hogy heti öt koronával (essék az bár még oly nehe-zebbre is) hajlandó vagyok a hitköz-ség terheivel hozzájárulni. Öt koronával, nem kevesebbel, de nem is többel.

Többet ennél már csak azért sem fogok fizetni, mivel jelen felebező-sém netalán elutasítás esetén, kény-telen lennék a másik hitközségbe átlépni, vagy magamat felekezetenél-külinek nyilvánítani. Elvégre ma a zsidóság mint felekezet, amugy is túlhaladott álláspont már. Ma már mindenki tisztában van azzal, hogy a zsidóságban nem a vallási cere-móniák a fontosak, hanem a faji együvértartozás érzése, a megalkuvást nem ismerő nemzeti öntudat...

Ami fennen lóg az önk iránt máskülönbön igaz tisztelettel viseltető

Kiskelebi Dánielben

1-4 miliméteres 12 márka és az 5-10 miliméteres gyári ára 8 márka. A bukaresti piacon ezek az árak — vastagság szerint — 9-13 lei között váltakoznak. A cink Németsországban 15 márkáról 28.50 márkára ugrott, itt 40 lei kilogramja. Az angol, fehér bádóg, a valutakülönbség miatt, rendkívül drága, Legutolsó ára cif. Galac a következő: 90 livr. sulyu, 58 lapos, 23.6 sh. Ugyanez, 100 livr. sulyu, 25 sh. A 30-40 lapos 24.6 sh.

Az idegen leilétéket szigorúan ellenőrzik. Bukaresti munkatársunk jelenti: Oaneseu, az idegen leilététek ellenőrzőbizottságának elnöke kijelentette, hogy a bizottság szigorúan ügyel arra, hogy pénzünket csak a lehető legkisebb mennyiségben vigyék ki az országból.

A „Zea” iparfejlesztési kedvezményt kapott. A „Monitorul Oficial” február 11-én megjelent 223. száma közli hogy a legutóbbi minisztertanács elismerte a kolozsvári „Zea” kémiai és négy győrgyár jogát a nemzeti ipar pártolásáról szóló törvényben biztosított kedvezményekre.

A bukaresti valutapiac az elmúlt héten. Bukaresti munkatársunk jelenti: A bukaresti valutapiac az elmúlt héten a lei többször változtatott árfolyamot. A stabilizáció, amelyet a kormány beígért, a folytonos losszok és besszek miatt, nem állhatott be. A kitésektől általában tartózkodtak. A devizaforgalomban a francia frank az első napokban elérte a 11.30-at, később 9.5-re szállt alá. A német márka egynyelvad százalékot nyert és majdnem egész héten 66-67-tel jegyezték. A cseh-szlovák koronára kedvezően hatott a forgalomban lévő csehszlovák papirpénzek mennyiségének esőkkenése. Legutolsó árfolyama 2.50. Az osztrák korona nem tud javulni. A csehszlovák kölcsön rövid időre jótékonyan befolyásolta árfolyamát, de most már ismét 1.90-en áll.

Külföld

Felavatták a szófiai olasz kereskedelmi kamarát. Szófiából írják: Tegnap avatták fel itt az olasz kereskedelmi és iparkamarát Boris király képviselőjének jelenlétében. A királyt a pénzügyminiszter képviselte és megjelent a felavatáson Aldovrandi olasz megbízott miniszter is.

A párisi román-német kereskedelmi bíróság új tagja. Bukarestből jelentik: A Párisban működő román-német kereskedelmi bírósághoz január elsejével kineveztek Sipsonó egyetemi tanárt, aki mint a bíróság tagja működését már megkezdte.

Budapesten keresik az ezüstkoronát. Budapestről táviratozzák, hogy az ottani tőzsdén élénk kereslet mutatkozik az ezüstkorona iránt. Az ezüstkoronát szombaton 43 papirkoronával fizették.

Aláírták a magyar-osztrák kereskedelmi szerződést. Az osztrák-magyar ideiglenes kereskedelmi szerződést — mint Bécsből táviratozzák — február 9-én Budapesten aláírták.

Textilárut nagyban
legolcsóbban beszerezhet a 2852-1

Réger & Heimovits
cégnél CLUJ, Piata Mihai Viteazul (v. Széchenyi tér) 12.

Megnyilt a VULCAN

liszt- és fűszerkereskedés
Cluj, Piata M. Vit. 18.
Széchenyi-tér
Torna vividával szemben
Telefon 10-81.
Legolcsóbb bevásárlási forrás

megírva, hogy neked akkurat százaz, vagy ezres alapon kell játszandó? Többet mondok: muszáj-e neked egyáltalában Fortuna öngyengeségével a játékasztalnál meg a gypsen örült módon kergetőznöd, holott világos, hogy ez a nőszemély már régesrég visszavonhatatlanul hátat fordított neked. A tenderlizésben is mindig vesztettél, mikor még kicsi voltál.

Érts meg Nácko. Nincs itt szó arról, hogy te fukarkodjál, nélkülöz, vagy bármit is megvonj magadtól. Isten ments! Az apanásodat minden hó elsején pontosan megkapod tőlem. És akárhányszor megkapod azt még egyszer 15-én anyádtól, akinek a szive vaj. Elég baj. No látod! Otezer korona nem nagy összeg, de egy magános embernek elég. Nálunk a polgármesternek sincs anyja. Igaz, hogy te nem vagy polgármester. De viszont én sem vagyok krózus. Sem áldozárja Tália pappóinek fiam jóvoltából. Roszvoltából.

De elég ebből ennyi. Minden szó, amit itt papirra vetek, egyegy dőfés apai szívemnek. Ezer szézfenesse, hogy jó anyád, az én árva Lencikém nincs itthon. Nem írom meg neked, hogy hol van. Hisz megölné a bánat a szegénykét, ott a gulák tövében, ha újabb stiklidről értesülne. Vagy, ami még ennél is rosszabb, képes volna most is védelmedre kelni. Utolsó betevő falat kenyerét beléd gyömöszölni.

Ó, te rossz, szívtelen fiu! Csókold meg gondolatban kezét elszomorodott lelkü, agg, de téged minden gagszágod dacára szerető bolond apádnak

Kiskelebi Dánielnek

U. i. És dobd a fenébe azt a revolvert!

Művészet

MAGY

Kedd: Támár. Operahelyszínetben. térre vezet. Szerda: Gróf R. megí Ödön helyárakk. Csütörtök: Alarc des helyszám. A.) Péntek: Szibill. osztással. Ödön vend. árákkal. N. Szombat d. u.: mekelőad. Szombat este fé. donszág 2. Operabéri. detén a n. zárják.) Vasárnap d. e. fé. versenye. Vasárnap d. u. helyárakk. Vasárnap este: dégjátéka. Napibérle. Hétfő: A Csikós győrgyi I. fordulójár. lános bér. Kedd: Támár. Operahely. D. Előad. zetó ajtók. A műsorra tűz. megváltató.

Szibill. A egyike kétségki. mesen hódította. minden nagy v. Komponistája a fiatal Jakóbi Vi. egy éve nem. játékréndjén. E. sal s érdekes u. ként színrekerül. osztásban a C. Sarajt Sereg M. déghént Sume. Hort I. di, a tób. József, Leóvey. A Szibill ennek. színrekerül: a két alkalom. napibérletben a.

A Csikós este a Csikós S. nek 81-ik évfo. fog színrekerül. most a rende. helyár közötti k. Gróf Rina. híres, igen sok. fog szerdán es. kerülni. A cím. Ödön lép fel.

Felelős szerk.
Kiadó: KAI
Hirdetéseket m.

Könyvker.

A „FRATERNI

CLUJ-KOLOZSV

ILLUSZ

Sajtó alatt
Askenáz és
gyar, néme
Megrendél
kiadóhivat

Viszonteladók
dig: 500 drb
drbnál az ille
1000-5000-ig

Továbbá
500 darabnál
és zsargon
engedm

Kötő és
szinben

Noll, Schmoll & Comp

— Kis regény —
Irtá: **Solem Alejchem**
(Szabó Imre fordítása)

Bronzentoler, a háziur ledobta ünneplő kabátját és megint ádámkosztümben állott lakói előtt.

— Cseideli — szolt a szerzőnek — változzon át háziasszonnyá és készítsen teát.

A szerző lehajolt és az ágy alól előkötörözött egy hasas kis szamovárt, a karját közé vette, gyöngéden, mint anya gyermekét; letette egy ágyra, deszkát kerített, amit alája csusztatott, poharakat vett elő valahonnan, apró sovány fehér kezeivel tett-vett, mint egy igazi háziasszony. Föltszelte a kegyeret, a halat is földarabolta és a három ember körülülte az asztalt. Előbb a pálínkából huzzott mindegyik egy kortyot, aztán beleharaptak a halba, kenyérbe, közben főtt a tea és fölfrissültek a kedélyek. A három férfi mintha ki tudja hány esztendő óta élt volna egymással jó barátságban.

— Cseideli, szóljon már, mi újság a nagyvilágban?

Igy szolt Bronzentoler a szerzőhöz, miután egy cigarettát végigszivott és végre most már ránézett új szomszédjára, akinek ajkai közül vastag szivar füstölgött, olyan füst, amely a régiék szerint is nagyon jó szernek bizonyult legyek kiűzésére.

— Hallja csak uram — szolt a háziur az új lakóhoz — esküdni mernék, hogy láttam magát Szemodiánál a biliárdszobában.

A szomszéd piros arca pirosabbra festődött e szavakra. Nem látszott inyére lenni a helyecske, amelyet a hosszú ember megemlített és szinte mentegetőzve mondotta:

— Lehetséges, hogy ott voltam. Megtörténik, hogy napközben az embernek akad egy üres félórája, ilyenkor bemegy és nézi a biliárdjátékot.

— No, no; azt hiszem, nem nézőnek láttam, hanem hosszú, fényes bottal a kezében forgott az asztal körül kabát nélkül. Szóval, játékos volt. Nem is értem, mi van azon róstelni való. Olyan mesterség, mint a többi.

A háziur elevebe talált e szavakkal. Arkadi Schweizer, szegény, az utóbbi időben bizony biliárdjátékból tengődött, holott igazi egzisztenciája

nem a biliárd volt, hanem, mint már említettük, a kártyajáték. De a kártya és a biliárd, testvérien rokonok, mint ahogy például a melamed konyit a házasságközvetítéshez, a boltos a fizetési képtelenséghez, a bankár a sikkasztáshoz stb., stb., stb.

A biliárdjátékosok között pedig nagy specialisták vannak. Akik „förtadnak a gyöngébbeknek, de ezeknek más specialitásuk is van. Az első partikat ugyanis a kedvezményes gyöngékek engedik át, hogy megtéveszték azokat, akik naiv számitással fogadnak a játékra. Az igen finom játékosokat, akik az egyik fogadó féllal is összejátszottak, „navodesik“-nak neveztek és ilyen navodesik volt — szögyen ne érje érte — kedves vendégünk Arkadi Schweizer, aki az utóbbi időben, nem tudott kimászni a biliárdszenvedélyből. Éjjel-nappal ott ült a vastag füstben és meghallgatott minden durvaságot, csunya parázna szavakat, szitkokat, botránys veredéseket, ami már az ilyen helyeken szokásban van. Arkadi nagyon lecsuszott, hogyne, hiszen mesterségénél fogva kártyajátékos volt, de szegénységet üldözte a pech és beüldözte őt a biliárdosok közé. Istenem, mire nem képes az ember a falat kenyérért és Arkadi visszagondolt a régi jó

időkre, amikor vásárokra utazott és játszott és hogy játszott... Aztán a klubokra gondolt, a rulettra, amikor huszra huszonötöt, negyvenre ötvenet, nyolevanra százat nyert.

— És Arkadi mellől mély sóhaj tört fel.

— Mit sóhajt — kérdezi Bronzentoler — Izrael számkivetettsége miatt, vagy mert nem megy a játék?

— Milyen játék — kérdezi Arkadi — olyan ábrázattal, mint aki tegnap császár volt még és akinek ma már vesztett koronájára kell gondolni. Ki játszik ma? A halál játszik csak manapság. Valamikor a játék, játék volt. De hol vannak az évek, amikor száz rubelt is tettek egy kártyára. Olykor kétszázat, sőt olykor háromszázat.

— Ilyen nagyban játszott maga? — kérdezte Bronzentoler — de most már alaposan lakója szemébe nézett.

— Ez már nagyban való játék magánál? — szolt Arkadi — annyi göggel, mintha hajóiról lett volna szó, amelyek keresztül-kasul járnak az oceánokat. És ötszáz rubelt látott-e maga tenni egy kártyára? Mondhatom a társaságban, ahol én játszottam, ilyesmi nem tartozott a ritkaságok közé.

(Folytatjuk.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó ára 1 lel. — Vastagabb betűvel 2 lel. Legtöbb apróhirdetés ára 10 lel.

Suche per sofort deutsches Fräulein zu meinem dreijährigen Buben und neunjährigen Mädchen. Französische Sprache und Klavierkenntnisse in Vorzug. Adresse Rózsa Drogeria.

Vas- és fűszer szakmában járta segéd azonnal felvétetik. Grósz Lajos Ermihályfalva. Szombaton zárva. 3321-1

Ügyes bőrkereskedő segéd jó detailista, ki a bockorvágást érti, a román, magyar és német nyelvet bírja, felvétetik Herz Henrik cégnél Petroseni.

500.000—600.000 ezer leivel társat keresek azonnalra Cluj, Fötér közelében legjobb helyen levő üzlethelyiséghez. Leveleket Társ jellegére a kiadóhivatalba kérek. 3203-1

25 éves bőrkereskedő segéd úgy az engros mint a detailban teljesen járta, a magyar és német nyelvet perfektil, a román és szerb nyelvet pedig törve beszéli, jó bizonyítványokkal, erdélyi nagy cégek üzletvezetője volt, keres azonnal állást. Szíves megkeresések »Börkereskedő« jellegére a kiadóhivatalba kérek. 3331-1

Német nevelőnőt keres k három nagyobb (7, 9, 11 éves) fiáimhoz, nagyobb fizetéssel. Fried Jenő M.-Sziget, Sajó-u. 11. 3332-1

Házvezetőnő feltétlenül intelligenciával rendelkező, anyahelyettesnek, kóser háztartásban járta 3 iskolás gyermek melé azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatok fizetési igény és kor megjelölésével Popper Izidor fűrészgári igazgató címére Mercurea-Ciuc-ra kéretnek. 3357-1

Egy szoba, konyhás lakást keresek, lelépést fizetek, esetleg butort is átvennem. Cím: Goldenfeld József szabóüzlet, Mátyás király-utca 2.

Jó megjelenésű nőtlen utazó a fűszer- és rövidáruszakmából azonnali belépésre kerestetik, aki ilyen minőségben működött már és a román, magyar- és németnyelvet bírja, küldje be ajánlatát működési bizonyítvány másolatokkal, esetleg referenciákkal, amelyek vissza nem küldetnek »Biztos Jövő« jellegén a kiadóba. 3359-1

Bockor, mosótalp, felváltó és szíjgyártóblank Allandóan nagy készlet kénytelen és nagyban, legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendéseket kis postacsomagokban is elküldjük. — Jelenlegi árak és bockor ára 45-70 lel. — Vagontételnél 3 százalékos kedvezmény. SÁMSON BŐRGYÁR, Gyűfagyár-utca 1. — Győcsuru raktárral szemben. Telefon 474-3-86-lakás 3-87

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timárhulladékot legmagasabb napi árban vásárol Szaru-és csontárugyár Rt. Cluj 1310

Táblalüveget minden méretben, lámpaárut, kristályfehér lámpacső és csiszolt üvegfárukat, cémlijonokat raktárról azonnal szállítunk 1262

Ausländer Testvérek Cluj—Kolozsvar, Piata M. Viteazu (v. Széchenyi-tér) 39 Telefon. 9—54. En-gros! En-detail!

Március elsején nyílik meg

Kossuth Lajos-utca 5. szám alatt

Sugár & Co

sporifelszerelések, kötött-árúk és uri divatekkek áruháza

Football, atletika, tenis és cserkész felszerelési cikkek óriási választékban és jutányos árban lesznek kaphatók. 000000000

Társat keres

nagy financozott jól bevezetett műszaki kereskedelmi vállalat. Ajánlatokat »Rentabilis« jellegére a kiadóhivatal továbbít.

Szilágyi Eleonora Rt.

Alánlja: Likör, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. Szesz nagyraktár. 1289

Allandó nagy raktár pamutszövőfonalakban

Szövőcérna, nyers és fehérített 8—32 sz. Mulefónál fehérített 3—10 sz. Hardwaterfónál, nyers és fehérített 6—32 sz.

Grohmann-féle fekete és piros szövőfonalak, festett szövőcérnák, matringos és gombolyagos kötőpamutfonalak

„Viktoria“

Váltóüzlet és kereskedelmi rt. Timisoara, IV. Str. Bratianu 8. Telefon 97. Sürgönycím: Victoriabank.

Olasz-országból állandóan érkezik friss küldemény

Citrom és narancs

mogyoróbel, mandula, füge, datolga, ringli és egyéb gyarmatárúk a

Katz és Bernát

céghez, Cluj, Piata M. Viteazu 34. (Széchenyi-tér.) Telefon 397. ahol a legolcsóbb napi árakban lesz eladva

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

CLUJ-KOLOZSVAR, Str. Xenopol (Szappan-u.)

Fogasztóarany ára huszonkét karátos lemez vagy kivágás Lei 75.— per gram
20 karátos forrasztó Lei 68-20 per gram
18 " " " 61-40 " "
16 " " " 54-60 " "
14 " lemez " 47-80 " "

vagy kampóhuzal " 47-80 " "

Nemesfém beváltás!
2—13 TELEFON 1273 TELEFON 2—13

Hölgyek figyelmébe!

Megnyilt! 1284 Megnyilt!
SALON DE PARIS

Speciális női fodrász, hajfestő és manikűr terem. Hajfestés a legtermészetesebb színekben. Fejmosás, ondulálás, fésülés u. m. történelmi és fantáziáfrizurák, bandacse frizettek, hajfonatok, legszebb kivitelben. — Cal. Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 2.

Friss, prima hering

5/6 00-as tonnákban, nagyobb tételekben is kapható

legjutányosabb árban. Kérjen árajánlatot

Jonás Károly Dej.

CUKORKA és CSOKOLÁDÉ raktár

Lusztig és Nussbacher 1277
Cal. Regele Ferdinand 31.
Szállítunk postán, utánvét mellett.

באלטיק-אמערקא-ליניע

נענעראל פערטעמונג פיר רומעניען
בוקארעסט, הויפט קאנטור קאליע וואקארשטי נומ' 60 — אויך פיליאלי אין נאך רומעניען
טעלעגראמע-אדרעסע; באלטיק ליניע בוקארעסט.

דיע איינציגע אנגעציע וועלכע מאכט טראנספארטען מיט דער נעסטער פערזענלעכער בוי צום פארט
»דאנציג« בלויז אין 3 טעג, אין און מען זאל ביימען די וואגנען. פון פארט, »דאנציג« נייען אב וועכענשליך
נוט בעוויסע שופען לאטווייע, ליטאניע, פאלאניע, עסטאניע, וועלכע מאכען רעקעלמענטע קורסעס
מיט זעדר נוטע בעקוועמליכקייטען. די קאסט פון דעם איבערפארטען פון בוקארעסט נאך אמעריקא אדער
פון בוקארעסט בוי קאנאדא אוי דאללאר 105 איי דעם פרייע פערשטערה זיי;

(1) דייע נעמיגע וויזעס
אין ווייע פאלט: (2) דאם איבערפארטען מיט דעם בעסטען טראנספארט בוי צום פארט
(3) קווארטער עסטען אין קאראטשין אום פארט בוי אין טאג פון אפפארטען מיט דער שיפ
(4) דאם איבערפארטען מיט דער בעסטער שיפ קיין אמעריקא אדער קאנאדע
וויז אויך אין כשרע ריכטע.

ווענען אפארמאציעס אין דיעזער בעציהונג קענען זיך ווענדען צו אווער פירמא.
אפארמאציען ווערען געגעבען אומאנסט אויך שריפטליך אויף אלע שפראכען.

Szerkesztőség, hivatal és nyom
Cluj-Kolozsvar, Str.
L. Pop. — Brassal-ut

Az Uj Kelet tele
Szerkesztőség
Kiadóhivatal
Nyomda
Híber osztály
Zs. N. Sz.

A kéziratok kizáró szerkesztőségnek adók. — Kéziratok adunk vissza és ne hetünk meg

V. évfolyam

E

A választásották a bukovina egy mint a zsidó amelyek Román harcolnak jövő kovinában a multra tekinth de azért az elv ott is meglehe zis. Kétségtelen bukovinai zsidó a megszilárduló biztosra vehető lat megizmoso választási ha irányú és célj abban a pro ottani politiká goztak.

Módunkba kiváló vezető a legközelebb Krámer Márk gation Juif méltó fejtegy a multban m meg a zsidó mik azok a f talmat adha nak. Bárha kulturális és jában más, n ságé, mégis mutatnak a moly zsidó sok tanulság zsidóság is. lott felfogásá vetkezőkben Bukovina turális auton iskolajáért és tett szociális az intézmény a multban k eionkat a né azért nem nyozni, mer ezelőtt csak politikáit. Tel tikát esimált. gon kívül is virázgó zsidó prédálja és küzdeni a p magaslatára. tunk, hogy elfojt minden dolkodást és ki kapja a feladat igazi Volt idő mások is, ak rásai éltek, ganizációra fel a népet. járt teljes telenül a b Tanács közö vezetőknek g pártok expo tek, hogy Tanács kebe zeti Tanács a pártok p erősek arra nak s olyan zenek, ame szerint sza fontos kérd Nyomta néptanács nek legakti az hogy tendőkben tum alapjá ségérzésük